Edgar Allan Poe

Un vis

Câteva seri mai târziu m-am întins în pat ca să dorm şi, cum în ultimii ani căpătasem obiceiul ca înainte de-a închide ochii şi de-a mă abandona mrejelor somnului să zăbovesc niţel asupra unor pasaje din Scriptură, am procedat întocmai şi în împrejurarea de faţă. Din întâmplare privirea mi-a căzut pe locul unde harul poetic întipărise chinurile cele din urmă ale Domnului Naturii. Somnul îmi fu tulburat de astfel de gânduri, precum şi de scenele ce-au urmat morţii sale.

Există cu siguranţă ceva tainic şi de neânţeles în felul în care se înlănţuie adeseori zborurile nestrunite ale imaginaţiei, dar răspunsul la aceasta stă mai degrabă în puterea fiziologului decât a „visătorului" neâncercat.

Se făcea că sânt un fariseu care se întoarce la scena morţii. Fusesem martor atunci când palmele Celui răstignit pe cruce fură străpunse de cuiele ascuţite — cel mai sumbru spectacol pe care l-a trăit vreodată omenirea. Am auzit geamătul surd răscolindu-i adâncul sufletului în clipa în care fierul nemilos luneca scrâşnind pe lângă oasele sale. M-am dat înapoi câţiva paşi de la locul execuţiei şi m-am întors să-l privesc pe duşmanul meu cel mai înverşunat. Nazariteanul nu era încă mort: viaţa mai pâlpâia încă în învelişul de lut, ca şi când s-ar fi temut să o ia singură spre calea morţii. Mi s-a părut că văd broboanele reci care apar pe sprâncenele muribunzilor — boabe mari pe sprâncenele sale. Vedeam cum îi tremură fiecare muşchi: ochiul care începuse să-şi piardă strălucirea, privirea oarbă a cadavrului. I-am auzit gâlgâitul înfundat din gâtlej. O clipă — şi lanţul vieţii avea să fie rupt, o verigă avea să se piardă în eternitate.

M-am întors şi m-am plimbat apatic o vreme, până când am ajuns în inima Ierusalimului. La mică depărtare se înălţau semeţe turnurile Templului. Cupola sa aurie răsfrângea raze la fel de orbitoare ca sursa de la care emanau. Plimbându-mi privirea peste holdele întinse şi peste munţii falnici ce străjuiau această podoabă a Răsăritului, un sentiment de negrăită mândrie mi s-a furişat în suflet. În dreapta mea se profila Muntele Măslinilor acoperit de arbuşti şi viţă-de-vie, iar hăt-departe, cât cuprindea privirea omenească, se zăreau alţi munţi, încălecaţi unii peste alţii. La stânga erau câmpiile mănoase ale Iudeii. Văzând Kedronul, pârâiaşul ce zorea printre pajişti spre lacul îndepărtat, m-am minunat nespus de tabloul luminos al vieţii omeneşti. Auzeam glasul vesel al frumoasei fecioare care aduna spice în miriştea pierdută în zare. Şi amestecat cu ecourile muntelui ajungea până la mine fluieratul subţire al păstorului ce-şi chema mioara rătăcită de turmă. O frumuseţe fără seamăn părea să fi cuprins natura însufleţită.

Dar „în sufletul meu curând avu loc o schimbare"; am simţit cum deodată mă pătrunde un fior rece. Instinctiv mi-am îndreptat privirea către soare şi am zărit o mână trăgând încet peste el un zăbranic. Am căutat stelele, dar toate încetaseră să mai strălucească, fiindcă aceeaşi mână le acoperise cu straiele morţii. Lumina argintie a lunii nu se mai oglindea în valurile leneşe ale Mării Moarte, iar mulţimea norodului se porni să cânte răguşit prohodul cetăţilor din Câmpie; şi ea îşi ascunse chipul, ca şi când s-ar fi temut să privească la cele ce se petreceau pe pământ. Am auzit un geamăt înăbuşit când duhul întunericului îşi desfăcu aripile deasupra unei lumi înmărmurite.

O disperare fără margini mă cuprinse atunci. Simţeam cum şuvoiul vieţii se îndrepta încet către obârşie la gândul înfricoşător că ziua Judecăţii de Apoi sosise.

Deodată m-am trezit în faţa Templului. Vălul ce-i ascundea tainele de privirea profană era sfâşiat acum. M-am uitat înăuntru pentru o clipă: preotul stătea înaintea altarului şi săvârşea sacrificiul izbăvitor. Focul ce avea să se hrănească din trupul ciopârţit al victimei licări pentru o clipă pe pereţii din fund, apoi se pierdu în bezna adâncă. Preotul se întoarse să-l aprindă din nou de la flacăra vie a unei lumânări, dar şi aceasta pierise. Domnea o tăcere ca-n mormânt.

M-am întors şi m-am repezit în stradă. Strada era pustie. Nici un zgomot nu tulbura tăcerea, afară de lătratul câinilor vagabonzi care se înfruptau din hoitul ars pe jumătate din Valea Hinom. Am zărit o lumină la o fereastră îndepărtată şi m-am îndreptat într-acolo. Am privit înăuntru prin uşa deschisă. O văduvă pregătea ultimele firimituri pe care le mai găsise prin casă pentru copilaşul ei muribund. Izbutise să aprindă un foc plăpând, şi am văzut cu câtă durere în suflet urmărea flacăra ce se stingea laolaltă cu speranţele ei.

Întunericul învăluia universul. Natura jelea, căci murise părintele ei. Pământul se îmbrăcase în veşmântul tristeţii, iar cerul purta haine de doliu. Acum rătăceam fără noimă, dar nu-mi păsa încotro mergeam. Dintr-o dată, la răsărit se făcu lumină. O coloană de foc despică în două întunericul, aşa cum despică o torţă întunecimea unei hrube, străluminând bezna din jurul meu. În uriaşul aer al văzduhului de necuprins apăru o spărtură spre care mi-am îndreptat ochii uimiţi.

Departe în pustietatea spaţiului, la o distanţă ce nu putea fi măsurată decât „pe linia paralelă a eternităţii", totuşi înspăimântător de clar şi desluşit se ivi bărbatul pe care-l îmbrăcasem în falsa purpură a regalităţii. Acum purta toga Regelui regilor. Şedea pe tronul său, dar nu era unul alb. În cer era jale căci, după ce toţi îngerii se prosternaseră înaintea lui am văzut cum cununa de nepieritoare amarante, care trebuia să-i înconjoare creştetul, fu schimbată cu una de chipreşi.

M-am întors să văd unde nimerisem. Venisem la mormântul monarhului Israelului. Mă uitam tremurând, când am văzut că grunzii de pe oasele putrede ale cine ştie cărui tiran încep să se mişte. Priveam locul unde fusese îngropat ultimul monarh, întreaga splendoare a cortegiului funerar, când lespedea sculptată porni să se clatine. Curând fu dată deoparte şi din ea se ivi stăpânul mormântului. Era o apariţie hidoasă, nepământeană, cum nici Dante n-a reuşit vreodată să născocească în zborurile cele mai avântate ale înspăimântatei lui închipuiri. Nu aveam putere să mă mişc, căci teroarea îmi paralizase voinţa. Arătarea se apropie de mine. Am zărit viermele mormântului încolăcindu-se printre pletele încâlcite care acopereau ici-colo craniul putred. Oasele pârâiau când erau strânse la încheieturi, căci carnea de pe ele pierise. Am ascultat oribila melodie tot timpul cât a ţinut această parodie a sărmanului sfârşit omenesc. Se îndreptă spre mine şi când trecu pe lângă mine îmi suflă drept în faţă duhoarea umedă şi rece a lăcaşului îngust şi singuratic. Spărtura din văzduh se închise, iar eu m-am trezit scuturat de spasme.